

čině požární policie na místní spolek dobrovolných hasičů. Na základě takového usnesení zastupuje, jak stanoví druhý odstavec §u 39, ředitel (náčelník, velitel) sboru hasičského, dává na místě, kde hoří, nařízení v příčině služby hasičské, obecního starostu a odpovídá z nařízení těch obecnímu zastupitelstvu. Žalobce tvrdil, že k návrhu starosty obce bylo usnesením obecního výboru přeneseno na žalovaný spolek právo obce v příčině požární policie a žalobní nárok opřel jedině o ustanovení §u 15 a 39, snaže se z posléz uvedeného zákonného ustanovení ještě i v dovolání dovoditi, že žalovaný spolek ručí mu na místě obce za škodu mu vzniklou použitím jeho koní při požáru. Tento zákonný předpis nestanoví však, že v případě přenesení požární policie na spolek dobrovolných hasičů jest tento povinen k náhradě škody ve smyslu §u 15, nýbrž vyslovuje pouze, že spolek ten svým ředitelem (náčelníkem, velitelem) zastupuje obecního starostu v příčině požární policie, že jest tedy oprávněn také učiniti opatření ve smyslu §u 15 a tudíž použití koní k zapřažení do stříkačky a k jízdě s nimi na místo požáru a že z nařízení těch odpovídá obecnímu zastupitelstvu. Tímto ustanovením upraven jest vnitřní poměr mezi obcí a spolkem dobrovolných hasičů, nikoliv však poměr mezi spolkem hasičským a držiteli koní, použitých k účelu stanovenému v §u 15 zákona. Povinnost obce k náhradě škody není jím přesunuta na spolek dobrovolných hasičů. Žalovanému spolku schází pasivní legitimace ke sporu, a soudy nižší stolice nepochybily, když žalobu bez provedení důkazů zamítly.

Čís. 6093.

Obchodním jednatelem (agentem) jest, kdo, nejsa ustanoven obchodním pomocníkem, trvale jest pověřen tím, by sprostředkoval obchody pro obchodní živnost někoho jiného neb uzavíral obchody jménem někoho jiného. Pokud nejde vzhledem k okolnostem případu o obchodního jednatele, nýbrž o samostatného obchodníka.

Jde-li o poměr samostatného obchodníka vůči samostatnému obchodníku, neplatí o rozvázání smlouvy zásady §§ 7 a 27 zák. o obch. pom., nýbrž ustanovení smlouvy.

Zásad uváděných v komentáři Staub-Pisko k §u 92 něm. obch. zák., že předpisů o obchodních jednatelech jest použití i na zástupce, jež nelze pokládati za obchodní jednatele, nelze použití pro obor našeho práva.

Výhrada pravomoci zrušovacího usnesení odvolacího soudu jest na místě hlavně tehdy, když jde o řešení otázky právní.

(Rozh. ze dne 4. června 1926, R I 197/26.)

Žalobce domáhal se na žalované akciové společnosti zaplacení 1,290.000 Kč. Procesní soud první stolice uznal žalobní nárok důvodem po právu, odvolací soud napadený rozsudek zrušil a uložil prvnímu soudu, by, vyčkaje pravomoci, znovu věc projednal a

rozhodl. Ne j v y š š í s o u d zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by znovu rozhodl o odvolání žalované společnosti.

D ů v o d y:

Není sporu o tom, že mezi žalobcem a žalovanou společností byla v březnu 1923 dojednána písemná úmluva, později ústně pozměněná a doplněná, kterouž žalovaná předala žalobci do konce června 1924 výhradný prodej všech svých výrobků »Sessa«, zejména elektrických svítilen a náhradních baterií pro celou oblast Československé republiky, vyjma prodej státním úřadům. Mezi jiným bylo ujednáno, že nedocílí-li žalobce v posledních šesti měsících před vypršením smlouvy při prodeji výrobků žalované společnosti výsledků, přibližujících se výrobní schopnosti žalované (asi 1000 baterií denně), bude žalovaná oprávněna vypovědět smlouvu dnem 1. června 1924 ke dni 30. června 1924, kdežto se smlouva samočinně prodlouží za stejných podmínek o další rok s oboustrannou tříměsíční výpovědí, docílí-li žalobce při prodeji oněch výsledků. Nesporno jest též, že žalovaná dopisem ze dne 28. května 1924 vypověděla úmluvu ke dni 30. června 1924 z toho důvodu, že prý žalobce při prodeji jejích výrobků nedocílil stanovených výsledků, připomenuvši při tom, že ji k tomu, by zrušila smlouvu, přimělo i to, že nebyla spokojena s vedením ústřední prodejny (zřízené žalobcem), pokud se tkne účtování a placení dodaného zboží, dále že byly proti úmluvě zadržovány peníze, docházející za zboží, konečně, že prý žalobce zařídil výrobu baterií konkurenčních. Žalobce, tvrdě, že výpověď byla dána neprávem, poněvadž se mohla státi jen za předpokladů, uvedených ve smlouvě, těch tu však nebylo, ježto plně vyhověl podmínkám, smluveným v příčině rozprodeje, — a tvrdě dále, že žalovaná i za trvání smluvního poměru zavinila neúspěch podniku a nemožnost uskutečnění uzávěrek jím učiněných tím, že vyráběla a dodávala vadné zboží, — domáhá se na žalované společnosti náhrady škody (ušlého zisku), vzešlé mu jednak neoprávněnou výpovědí, jednak protismluvním plněním žalované. Žalovaná proti žalobnímu nároku namítala, že byla oprávněna k výpovědi nejen proto, že žalobce v posledních šesti měsících před 30. červnem 1924 při prodeji výrobků nedocílil výsledků, přibližujících se její výrobní schopnosti, pro kterýžto případ bylo jí ve smlouvě výslovně vyhrazeno právo výpovědi ke dni 30. června 1924, — nýbrž i z ostatních důvodů, uvedených v dopisu ze dne 28. května 1924 a blíže provedených ve sporu. Soud první stolice mezitímním rozsudkem uznal, že žalobní nárok jest důvodem po právu, nabyv na základě provedených důkazů přesvědčení o tom, že žalovaná neměla důvodu k předčasné výpovědi, stanovené smlouvou jen pro případ nedostatečného rozprodeje, a vytknuv, že ostatní okolnosti, jež žalovaná uvedla jako důvody výpovědi, opravňovaly by ji nanejvýše k požadování případné náhrady škody. K odvolání žalované společnosti zrušil odvolací soud rozsudek soudu prvního a vrátil věc do první stolice k novému projednání a rozsouzení, zaujáv stanovisko, že jest podle §§ 7 a 27 zákona o obchodních pomocnících nutno, by byly vzaty na přetřes i ty okolnosti, jež žalovaná kromě

tvrzeného nedostatečného prodeje uvedla jako důvody pro rozvázání smlouvy, ježto by mohly objektivně tvořiti důvod ke zrušení smlouvy a tedy tím spíše k výpovědi smlouvy. K žalobcovu rekursu zrušil dovolací soud usnesení soudu odvolacího a uložil mu, by opakovan po případě líčení odvolací, znovu rozhodl o odvolání žalované společnosti. Zrušení bylo vysloveno proto, že odvolací soud ani jedním slovem neodůvodnil, proč má za to, že mezi stranami rozepře šlo o poměr služební, jež by bylo posuzovati dle předpisů zákona o obchodních pomocnících, zvláště když se žádná ze stran ve sporu nedovolávala ustanovení uvedeného zákona, naopak obě strany vycházely z toho, že žalovaná svěřila žalobci výhradní prodej všech svých výrobků »Sessa«, obě strany mluvily o obchodním spojení — výpověď pak byla dle smlouvy ujednána jen pro případ nedostatečného rozprodeje výrobků, což vše by svědčilo tomu, že žalobce byl samostatným obchodníkem, nikoli zřízcem žalované, a ani doslov smlouvy, ani předložená korespondence nenasvědčují opaku, totiž tomu, že žalobce byl obchodním pomocníkem ve službách žalované, takže soud odvolací, byl-li přes to opačného názoru, měl a musil náležitě odůvodniti své právní stanovisko a takto umožniti jeho přezkum ve třetí stolici, a neučiniv tak, zavinil, že jeho usnesení nelze bezpečně přezkoumati (§ 477 čís. 9 c. ř. s.). Soud odvolací, neopakovan líčení, znova zrušil rozsudek soudu prvního a vrátil opět věc do první stolice k novému projednání a rozsouzení. Uvedl, že jde o smluvní poměr žalobce jako agentury (agenta) pro rozprodej výrobků žalované společnosti, a že, ať se právní povaha tohoto prodeje, prováděného pod jménem ústřední prodejny žalované společnosti, pokládá za prodej jménem žalované s delkredere žalobcovým nebo za prodej žalobce jako prodavače, vždy jde o smluvní poměr žalobce k žalované, záležející v konání o b c h o d n í c h s l u ž e b (obstarávání výhradního rozprodeje výrobků a obstarávání reklamy) za podmínek, stanovených smlouvou, při kterém měl žalobcovu o d m ě n u v podstatě tvořiti rozdíl mezi základní cenou výrobků »Sessa« a docílenou cenou prodejni; — že poměr ten jako poměr důvěry a j a k o k a ž d ý p o m ě r s l u ž e b n í může býti i předčasně skončen (§ 1162 obč. zák.) z důležitých příčin, pro jejichž posouzení jsou důležitá nejen ustanovení občanského zákonníka, nýbrž i názory obchodního světa, tak že tu může býti použito obdobně i předpisů o obchodních pomocnících, pročez jest i vzhledem k zásadám §§ 7 a 27 zákona o obchodních pomocnících nutno, vzíti blíže na přetřes okolnosti, uvedené pro rozvázání smlouvy koncem června 1924. V té příčině pak soud odvolací zopakoval v podstatě jen důvody svého prvního usnesení zrušovacího. Než právní názor odvolacího soudu ani tentokrát neobstojí. Poměr s l u ž e b n í vzniká tím, že se někdo zaváže, že bude konati jinému služby po určitou dobu (§ 1151 obč. zák.), při čemž se vždy předpokládá jakási podřízenost, nesamostatnost a závislost zaměstnance na zaměstnavateli. Obchodním jednatelem (agentem) pak jest ten, kdo nejsa ustanoven obchodním pomocníkem, trvale jest pověřen tím, by sprostředkoval obchody pro obchodní živnost někoho jiného neb uzavíral obchody jménem někoho jiného. Těchto předpokladů však tu není. Podle úmluvy měl žalobce, jemuž žalovaná svěřila výhradní prodej svých

výrobní Sessa pro celou oblast Československé republiky, dáti k tomu účelu k dispozici prodejní organizaci své vlastní firmy Minimax; jednání se zástupci této firmy měl v každém směru výhradně vésti jen on; veškeré dotazy, objednávky atd. pro oblast Československé republiky, které by docházely žalované nebo její pražské prodejny, měla žalovaná bez odkladu předati žalobci k přímému vyřízení a projednání, nemajíc zvláštního nároku na provisi nebo jakékoliv odškodnění za jmenování takových interesentů, aneb i z obchodů jí snad konečně dojednaných a žalobci pro oblast Československé republiky předaných; veliké zásilky měla žalovaná vypravovati dle příkazů žalobcových přímo ze své strakonické továrny, pro menší zásilky však měl žalobce zřídit příruční sklad v Praze a k zajištění tohoto svého skladu měl žalované dáti záruku; veškeré zboží, vypravené pro žalobce nebo jeho zákazníky, šlo na účet a nebezpečí žalobce a žalobce ručil žalované za veškeré toto zboží plnou hodnotou; dále bylo stanoveno, že za zboží, dodané žalobcovým odběratelům, zatíží žalovaná osobní účet žalobcův pevnými, napřed určenými částkami, částky došlé pak připíše žalobci k dobru, takže rozdíl mezi oběma cenami připadne žalobci; že veškeré zboží, dodané žalobcovým odběratelům, musí býti žalované zapláceno do šedesáti dnů po odeslání, jinak bude oprávněna, účtovat žalobci úroky ve výši svého úroku bankovního; že žalobce bude dodávati zboží dokońce i vlastním pražským skladům žalované společnosti; že veškerou reklamu, jak novinářskou, tak i letáky a návštěvní provede žalobce s v ý m nákladem; že žalobce byl povinen, ustanoviti na jarním veletrhu 1923 v Praze pro výstavku žalované svého prodavače na svůj účet a obeslání dalších veletrhů, výstav a pod. nésti ze svého; že při rozvázání smlouvy mělo se provésti v zájemné vyúčtování zboží, odebraného žalobcem nebo jeho zástupci, žalobce měl nezaplacené zboží vyrovnati ve smluvené lhůtě platební, naproti tomu žalovaná měla peníze, došlé po této době, dáti žalobci ihned k dispozici. Ze všeho toho jasně plyne, že žalobce neměl žalované konati nějaké služby v poměru podřízeném a nesamostatném, — aniž měl pouze sprostředkovati obchody pro obchodní živnost žalované společnosti nebo jménem žalované uzavírat obchody, nýbrž že obchodoval s v ý m jménem na svůj účet a na své nebezpečí, — že tedy nebyl ani zaměstnancem, ani obchodním jednatelem žalované, nýbrž obchodníkem samostatným, na žalované nikterak nezávislým. Na tom nic nemění okolnost, že se podle úmluvy rozprodej výrobků žalované děl pod firmou žalované společnosti, ježto tím, vzhledem k ostatním podmínkám smlouvy, obchodní samostatnost žalobcova nikterak nebyla vyloučena. Rozdíl mezi cenami, účtovanými žalobci žalovanou společností, a cenami, za něž žalobce prodával zboží, byl jeho obchodním ziskem, nikoli odměnou za konané služby, jak míní soud odvolací. Případná ztráta při prodeji šla na vrub žalobce, nikoli žalované. Sama žalovaná upozornila dopisem ze dne 4. srpna 1923 žalobce na to, že má právo, požadovati od ní jen přebytek svého účtu. V dopisech ze dne 8. prosince 1923 a ze dne 18. března 1924 pak zmiňuje se žalovaná o debetním saldu žalobce a o zaplacení dlužného

salda, pokud se týče o úhradě dlužného salda, vzešlého tím, že dodala zboží přímo žalobcovým zákazníkům. To vylučuje přece naprosto služební poměr žalobce k žalované. Ostatně žalovaná sama ve sporu ani netvrdila, že by byl žalobce býval zaměstnancem (zřízencem) v jejích službách nebo třeba jen jejím jednatelem, naopak mluvila důsledně o obchodním spojení se žalobcem. Tomu-li tak, nelze na poměr stran ani obdobně použití zvláštních — a tudíž obdoby vlastně ani nedopouštějších — předpisů zákona o obchodních pomocnících, nýbrž jest posuzovati tento poměr obchodníka k jinému samostatnému obchodníku pouze a jedině dle úmluvy, učiněné mezi oběma stranami. Také pro rozvázání smlouvy neplatí tedy zásady §§ 7 a 27 zákona o obchodních pomocnících, nýbrž ustanovení smlouvy (srv. rozhodnutí čís. 2592 sb. n. s.). Podle úmluvy však předala žalovaná společnosti žalobci prodej svých výrobků do konce června 1924 s tím, že se smlouva samočinně prodlouží o další rok, tedy do konce června 1925, docílí-li žalobce v posledních šesti měsících před 30. červnem 1924 při prodeji výsledků, přibližujících se výrobní schopnosti žalované společnosti. Ježto žalovaná použila výpovědi, vyhrazené jí pro případ nesplnění této podmínky, jde tedy jen o to, zda tu byl předpoklad, za kterého byla oprávněna k výpovědi, zda tedy žalobce v prvním pololetí 1924 nedocílil výsledků, přibližujících se výrobní schopnosti žalované společnosti. Veškeré další okolnosti, jež žalovaná ve výpovědi a ve sporu uvedla jako důvod pro zrušení smluvního poměru, nemohly by tedy, i kdyby byly pravdivy a prokázány, odůvodniti výpověď, nýbrž, jak správně zdůraznil soud své stolice, nanejvýš opravňovati žalovanou, by se domáhala náhrady škody na žalobcovi. O to však v tomto sporu nejde. Poukaz odvolacího soudu na výklady v komentáři Stauba-Pisko (§ 10 dodatku k první knize o jednatelech) není zde na místě, poněvadž žalobce jednatelem nebyl. Nejvyššímu soudu ovšem neušlo, že Staub ve svém komentáři k německému obchodnímu zákonu [svazek I., stránka 475, poznámka 8 c)] hájí názor, že také při zástupci, jež nelze pokládati za obchodního jednatele, na příklad při generálním zástupci, který dle úmluvy jediný prodává zboží někoho jiného na svůj účet v určitém obvodu, jemuž jest tedy dbáti zároveň i zájmů dodavatelových, nutno míti na zřeteli, že takový poměr přece jen vykazuje znaky zájmového spolčení na delší dobu, podobného smluvnímu poměru obchodního jednatele, tak že dle okolností případu může býti ospravedlněno, aby bylo na takový poměr přiměřeně použito některých předpisů o obchodních jednatelech, zejména druhého odstavce §u 92 obch. zák. (o výpovědi poměru smluvního z důležitých důvodů bez dodržení lhůty výpovědní), ale dovolací soud míní, že pro obor našeho práva nelze použití těchto zásad, ježto náš obchodní zákoník neobsahuje zvláštních předpisů o obchodních jednatelech. Soud odvolací tedy i tentokrát pochybil, pokud zrušil rozsudek prvního soudu a nařídil doplnění dosavadního řízení za tím účelem, aby bylo jednáno a rozhodnuto o námitkách, jimiž žalovaná proti žalobcovu nároku uplatňovala jiné důvody výpovědní, než důvod, uvedený v úmluvě. Z nedostí přehledných a jasných vývodů napadeného usnesení nelze pak bezpečně zjistiti, zda odvolací soud pokládá doplnění dosavadního řízení v ně-

kterých ze směrů tam vytčených za potřebné i s hlediska, které dle toho, co vyloženo, přichází zde v úvahu, t. j. co do otázky, zda nastala smluvená podmínka výpovědi, po případě co do otázky další, zda žalovaná dodáváním vadného zboží způsobila žalobci škodu i za trvání smluvního poměru, pokud se týče, zda odvolací soud, měl-li snad i v té příčině nějaké pochybnosti, byl by i z toho důvodu zrušil rozsudek soudu první stolice a nařídil doplnění v první stolici, nebo snad podle §u 496 odstavec druhý c. ř. s. sám provedl doplnění, které se mu po případě zdálo býti potřebným. Proto nezbyvá, než aby i tentokrát bylo zrušeno usnesení odvolacího soudu a jemu bylo uloženo, by dbaje právního názoru, vysloveného soudem dovolacím, znova rozhodl o odvolání strany žalované, při čemž bude na něm, aby uvážil, zda se nedoporučuje nařízení nového líčení odvolacího, by stranám byla poskytnuta možnost, aby hledíce k právnímu názoru dovolacího soudu, který také pro ně jest vízící, zaujaly stanovisko k věci, a vytyčily sporné body, závažné ještě pro řízení odvolací. Kdyby snad soud odvolací i nyní pokládal za nezbytné doplnění dosavadního řízení po stránce **s k u t k o v é**, a j e n z t o h o d ů v o d u, nevyslovuje n á z o r p r á v n í, by znova odkázal věc do stolice první, bude mu bedlivě uvážiti, zda se nelze obejít bez výhrady právní moci zrušovacího usnesení, která jest na místě hlavně tehdy, když má býti ponecháno dovolacímu soudu, aby promluvil poslední slovo ve sporné a pochybné otázce právní, kdežto přezkum věci po stránce skutkové a tudíž i řešení otázky, zda jest třeba doplnění podkladu skutkového, zpravidla nespadá v obor působnosti nejvyššího soudu.

Čís. 6094.

Opatrovnický soud může i mimo případy, v nichž jest mu to podle §u 254 obč. zák. uloženo za povinnost, zbaviti opatrovníka úřadu. Do postupu jeho lze si sice stěžovati, byl-li však schválen rekursním soudem, nelze z toho vyvozovati zřejmou nezákonnost.

(Rozh. ze dne 4. června 1926, R I 435/26.)

Opatrovnický soud zbavil Dr. D-a opatrovnictví; ježto nepodal odvolání proti rozsudku o neplatnost opatrovancova manželství, ač rozsudek byl opatrovanci nepřiznivým, a ustanovil opatrovníkem Dr. L-a. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Dra D-a.

D ů v o d y:

Stěžovatel jest si toho vědom, že v nesporných záležitostech lze si do potvrzujícího usnesení rekursního soudu podle §u 16 nesp. říz. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. stěžovati jenom pro zřejmou nezákonnost, zřejmý rozpor se spisy nebo zmatečnost řízení, a tvrdí, že napadená usnesení trpí všemi těmito vadami, ale nepodařilo se mu je dokázati. Jenom